



Universitätsbibliothek Paderborn

Historiae Ecclesiasticae Pars ...

HISTORIAE EC||CLESIASTICAE PARS || PRIMA, QVA CONTI-||NENTVR ||
Eusebij cognomento Pamphili Cæsareæ Palæ-||stinæ Episcopi lib. 10.||
Eiusdem de vita Constantini magni lib. 4.|| Oratio Constantini magni ad
sanctoru[m] cœtu[m].|| Oratio eiusdem Eusebij in laudem Constanti-||ni
magni ad trigesimum ...

Christopherson, John

[Köln], 1569

De reprehensio ab Origene Ambrosio, & doctrina Origenis. Cap. XIII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-29861

complectitur translationem, post quatuor communes & vulgares interpretationes non solum quintam, sed etiam sextam, & septimam adiungens, in vna illarum ostendit, quopactò ea in vrbe Hiericho, temporibus Antonini Seueri, esset in dolio reperta. Atque ipsas in vnum volumen omnes redigens, Columellis inter se distinxit, & alterum alteri ex aduerso vnà cum exemplari Hebræorum, apposuit. Sic exemplaria illa, quæ ἑξάπλα dicuntur, nobis reliquit. Aquilæ porro & Symmachi, & Theodotionis editionem, vna cum sepruaginta interpretum explicatione in opus quadrupliciter contextum separatim digessit. Intelligendum est Symmachum vnum ex his interpretibus hæresim Ebionitarum propugnasse. Ista autè hæresis iquæ Ebionæorum nomine appellatur, est eorum (sicuti ex superiore historiæ nostræ sermone dicimus) qui affirmant Christum ex Ioseph & Maria prodatum, eumque solum hominem existimant, & legem morè Iudæorum obseruandam constanter asseuerant. Commentarij item Symmachi ad hoc vsque tempus custodiuntur: in quibus ex testimonio euangelij secundum Matthæum errorem, de quo locuti sumus, roborare contendit. Istos commentarios Origenes cum aliis Symmachi in scripturas explicationibus, ostendit se à Iuliana quadam accepisse, atque illam ab ipso Symmacho eos libros sumpsisse.

*De reprehensio ab Origene Ambrosio, &
doctrina Origenis.*

CAP. XIII.

PER idem tempus Ambrosius, qui Valentiniani erroris prauitate erat infectus, ipsa veritate, cuius partes Origenes in disputando susceperat, conuictus, confutatusque, ac veluti lucis splendore interiore mente illustratus, rectæ & ecclesiasticæ fidei se totum addixit. Alii etiã cõplures exquisita doctrina imbuti, ppter celebrè famã, quæ de Origene vbiq; emanauerat, ad eum se conferebant, periculũ de accurata cumulataq; viri in sacris literis facultate & notitia facturi. Infiniti porro Heretici &

Q 4 Philo-

EVSEBII HISTORIAE

philosophi non pauci, omni literarū genere cum primis
 eximi, studiose & attente ei animum aduertebant, & præ
 terquam quòd sacris & diuinis literis, exteris præterea
 disciplinis, quæ ad philosophiam attinebant, aliqua ex
 parte ab illo eruditi institutiq; fuerunt. Illos item, quos
 ingenti acumine & bonitate valere intelligebat, philo-
 sophiæ cognitione, Geometria, Arithmetica, & aliis id ge-
 nus artibus, quæ ad grauiora studia viâ muniunt, informa-
 uit excoluitque. Deinceps ad philosophorum sectas, eo-
 rumque opiniones perdiscendas deduxit, & libros ab il-
 lis conscriptos eis exposuit, cum præclare in eos com-
 mentando, tum perspicaci mentis solertia in singula in-
 tuendo, adeo vt philosophus plane insignis esset omniū
 Græcorum sermone prædicatus. Complures item, qui
 ingenio erant paulo obtusiore, ad humaniores literas,
 quæ sunt in communi consuetudine positæ perdiscēdas
 impulit: asseuerās eos non parum fructus & commodita-
 tis ex illis, & ad sacrarum literarum cognitionem, & ad
 mentis ad easdem ingrediendas, præparationem, perce-
 pturos. Vnde secularis, vt ita dicam, literaturæ ex philo-
 sophia petitiæ studiū & exercitationē sibi in primis necel-
 sariā existimauit. Illius vero singularis præstātiq; in his
 rebus progressionis testes sunt Græcorum philosophi,
 qui eius temporibus viguerunt. In quorum libris cre-
 bram huius viri mentionem inuenimus: propterea quòd
 nonnulli aliquando suos libros illi dedicabant, inter-
 dum lucubrationes ad eum, tanquam ad magistrum quò
 de illis iudicium faceret, referebant. Verum quid attinet
 ista commemorare, cum Porphyrius, nostra iam memo-
 ria, in Sicilia degens, (qui quidem libros contra nos,
 quibus diuinas scripturas calumniis infectari conatus
 est, edidit: quique cum eorum commentariis sedulo e-
 uoluendis, qui eos interpretati fuissent, nihil reperiret,
 quod religionis nostræ doctrinæ vitio dare posset, tan-
 quam dicendi facultate destitutus, se ad interpretes ip-
 sos conuitiis lacerandos conuertit, ipsumque Origenem
 in primis, quem dum ipse adhuc adolescens erat, se co-
 gnouisse dicit) cum ille, inquam, Porphyrius hominem,
 dum probris & maledictis concidere molitur, imprudēs
 maximis

, maximis laudibus efferat, partim vera dicendo, cum aliter nullo modo dicere queat, partim falsa comminiscendo, in quibus se putarit à nemine posse persequi, quamquam aliquoties illum, quia Christianus erat, criminatur, non raro tamen propter præstantiam, qua in studiis philosophiæ, & liberalium artium disciplina excelluerit, summe admiratur, & maxima commendatione extollit. Cæterum eum hæc de eo commemorantem audiamus. Nonnulli dum in animo habebant, non ab impiis & vitiosis Iudæorum scripturis desciscere, sed earum obscuritatem dissoluere aperireque, ad interpretationes quasdam male coherentes, & scripturis illis parum accommodatas se transtulerunt: quæ non tam ad defensionem exteræ & peregrinæ Iudæorum doctrinæ, quàm ad approbationem & laudē suæ faciunt. Nam dum ea, quæ plane & aperte à Moyse dicta sunt, inani venditione enigmata esse iactitant, & velut diuina oracula plena arcanorum mysteriorum summa veneratione celebrant, insolenti quadam arrigantia & fastidio elati, animi sui iudicium perstringunt, & leues vanasq; interpretationes introducunt. Deinde Paulo post subnectit. Huius inscitæ & stultæ opinionis exemplum ab Origene sumatur, viro, qui cum mihi, cum essem admodum adolescens, aliqua intercedebat familiaritas: qui quidem & illo tempore in maximo honore fuit, & adhuc est propter libros, quos post se reliquit, in non minore: cuius gloria apud istius doctrinæ professores ac magistros est cum magno splendore peruagata. Iste enim Ammonii factus auditor (qui nostra quidem ætate magnam in philosophia comparasset commendationem) tamen ad literarum cognitionem & peritiam, magnam sane à magistro percipiebat utilitatem, ad rectam tamen vitæ institutionem & modum, diuersam ab illo & omnino contrariam viuendi viam ingressus est. Nam Ammonius Christianus à Christianis parentibus educatus, quando in prudentia aliquam progressionem fecerat, & philosophiæ studia semel degustauerat, statim à Christianismo ad eam vitæ rationem, quæ humanis legibus gubernatur se transtulit.

Origenes autem Græcus in Græcorum disciplinis in-

R. 5

stituitis

EVSEBII HISTORIAE

128
 fitutus, ad rude & barbarum vitæ genus temeraria qua-
 dam audacia inductus, animum appulit: ad quod se refe-
 rens, cum seipso, tum ea perfectione & quasi maturitate,
 quam in politiore doctrina adeptus fuisset, ad turpem
 quæstum abusus est: atque quod ad vitam attinet, eam
 Christiano more iniuste impieque exegit: quod spectat
 ad opiniones, quas cum de aliis rebus, tum de diuino nu-
 mine tenebat, in illis Græcorum consuetudinem imita-
 tus, etiam eorum doctrinam ad peregrinas & commenti-
 tias fabulas Iudæorum confirmandas, tanquam subsidiū
 sibi comparauit. Platonis enim libros semper habebat in
 manibus: in Numenii, & Cronii scriptis multum uersaba-
 tur: Appollophane, Longino, & Moderato utebatur fa-
 miliariter: Nicomachi & aliorum illustrium Pythago-
 reorum monumenta terebat sedulo, Cheremonis Stoici,
 & Cornuti libros crebro vsurpabat. Ex quibus cum ra-
 tionem ac modum mysteriorum per allegorias explican-
 dorum, quo Græci scriptores uti solebant, accurate di-
 didicisset, eum ipsum ad Iudaicas scripturas accommoda-
 uit. Hæc à Porphyrio in tertio libro operis sui contra
 Christianos conscripti, commemorata sunt: qui sane de
 viri studio & doctrinæ abundantia vere affirmat, sed in
 reliquo sermone, in quo ait ipsum à Græcorum religio-
 ne ad fidem Christi se transtulisse, Ammonium autem ex
 viuendi ratione, quæ est secundum verum dei cultum,
 ad mores Græcorum delapsus, perspicue certe (quid
 namque non falsò comminisceretur, Christianorum ho-
 stis) atque adeo improbe mentitus est. Nam & instituta
 Christianæ disciplinæ (sicut historia superior declara-
 uit) Origeni à parentibus integra tradebantur: & Ammo-
 nio sincera diuinæ philosophiæ religionisque Christia-
 nę præcepta firma, vsque ad extremum vitæ exitum, per-
 manserunt: sicut hominis libri tanta elaborati industria
 tanquam multorum commendatione approbati (quos
 posteritati reliquit) adhuc multis in locis testes esse po-
 terunt: ut ille, qui de consensu & conuenientia Moysis
 cum Iesu inscribitur: & alii qui reperiuntur apud litera-
 rum studiosos. Ista igitur hoc loco à nobis posita sint ad
 declarationem tum calumniæ maleuoli obtrectatoris

tum

tum exquisitæ & copiosæ Origenis in Gentilium disciplinis cognitionis: de qua in epistola quadam missa ad illos, qui ei vitio vertebant, quod tantum studium in illis disciplinis collocauisset, hæc scribit: Quoniam ad me verbo dei addictum & consecratum, fama de illa mea, quam tam in bonis literis adeptus fuisset, maturitate per multorum ora volitante, permulti cum hæretici, tum qui artium liberalium ac gentilium disciplinarum eruditione, & eximia philosophiæ notitia maxime præstabant, & philosophorum instituta, quæ de veritate differere profitetur diligenter peruestigare. Hoc autem fecimus, non solum Pantænium imitati, qui multis ante nos multum plane attulit adiumenti, quod illo studiorum genere exquisitè instructus esset, verum etiam Heraclam, iam Alexandria præbyterii gradum adeptum: quem apud disciplinæ philosophiæ magistrum & doctorem, cum iam quinquennio antequam ego ad eam studiorum ratione audiendam me conferre cœperam, illi viro enixe operam dedisset, reperi. Et propterea non modo vulgari veste & communi, qua ante usus fuisset, exuta & deposita, philosophi apparatus, quem adhuc retinet, sibi assumpsit: verum etiam libros gentilium etiamnum euolere pro viribus non desistit. Atque hoc modo de Gentilium disciplinis, & earum studio Origenes dicitur respondisse. Eodè tẽpore illũ scholę Alexandrinę operã manãtẽ miles quidẽ adiit, & literas à præside Arabiæ tũ Demetrio episcopo, qui ibidẽ rexit ecclesiã, tũ præfecto, qui tũ Aegypto præfuit, attulit, vt cũ omni festinatione Origenem ad ipsum mitterent, qui in sacris literis ipsum erudiret. Quapropter ab illis ad eũ missus Origenes, proficiscitur in Arabiã: ac negotio cur eò se cõtulisset, breui ad exitũ perducto, iterũ Alexandriã reuertitur. Nõ lõgo tẽporis interuallo interiecto, vbi intestinũ & ciuile bellũ nõ exiguũ quidẽ ibi exardescibat, egress⁹ est Alexandriã. & cũ non satis tuto se in Aegypto cõmorari posse putaret, iter capit in Palæstinam, & Cesareæ ludum aperit: vbi licet nondum præbyterii gradu potitus, ab episcopis, qui ibi erant, non ad disputandum solum, sed ad scripturas etiam aperiendas, magnopere

EUSEBII HISTORIAE

in communi ecclesiæ confellu rogatus est. Quod quidem poterit esse perspicuum ex his, quæ Alexander Hierosolymorum episcopus, & Theoctistus, episcopus Cæsareæ ad Demetrium in Origenis defensione sic ferè respondebant. Quod autem in literis adiunxeris, nunquã antea auditum, neque iam vsurpatum, vt Laici, præsentibus episcopis disputarent, scripturasque exponerent, in eo mihi nescio quo modo videris perspicue falsa dixisse. Nam vbi idonei & habiles reperiuntur, qui fratribus in verbo Dei adiumento sint, à sanctis episcopis rogantur, vt populũ in verbo instituant: sicut Larandis Euelpis à Neone, Iconij Paulinus à Celso, & apud Synados, Theodorus ab Attico, qui omnes beati & pij fratres erant. Ac verisimile est, quamuis nobis obscurum & minime cognitum sit, illud idem in aliis locis fieri. Hic quem dico, Origenes adhuc adolescens, non modo ab episcopis quibuscum familiaritatem contraxerat, sed à peregrinis, qui illum propè ignorabant, isto modo in magno honore habitus fuit. Quin vbi Demetrius & per literas, eum accersuerat, & per diaconos ecclesiæ vt mature rediret Alexandriam, hortatus erat, ille eò reuersus, consueta studia & exercitationes denuo obire cœpit.

Quinam extant libri eorum qui tum temporum floruerunt.

CAP. XIII.

PER idem tempus complures ecclesiastici viri eloquentiã laude præstantes, floruerunt, quorum epistolas, quas alter alteri, scripserunt, adhuc reseruatatas reperire licet. Quæ etiam ad nostram vsque ætatem, in Aeliæ, i. Hierosolymorum Bibliotheca, quæ est ab Alexandro, tum illic ecclesiam administrante exædificata, custoditæ fuerunt: ex qua Bibliotheca ipsi ad opus, quod habemus in manibus, permulta collegimus. In quorum disertorum virorum numero est Beryllus, episcopus Bostræ in Arabia, qui varios libellos ex optimis scriptoribus, tanquam flosculos excerptos vna cum epistolis, & aliis operibus post se reliquit. Hippolytus etiam alterius ecclesiæ episcopus his annumeretur, qui idem præstitit.